

NOVÉ SLOVINSKÉ ARCHIVNÍ PUBLIKACE

JAN KRLÍN

V následujícím přehledu bychom rádi představili některé z posledních tištěných publikací připravených slovinskými kolegy.

Sonja Anžič: Péče o chudé v Kraňsku. Sociální politika v Kraňsku od poloviny 18. století do roku 1918

Sonja Anžič se nejprve po úvodu (s. 5–7) zabývá v krátkém přehledu sociální politikou v Kraňsku do 12. století dále obdobím do 12 do 16. století a stručně i obdobím od 16. do 18. století (s. 9–22). Autorka se zaměřuje především na období 1750–1918. V knize pojednává o zákonech o chudině a fungování chudinských institucí i o zákonu o domovských obcích (23–44). Dále se zabývá péčí o chudinu v nemocnicích (45–54) v chudinských domech (55–60), nalezincích (61–64), sirotčincích (65–78), ústavech pro duševně nemocné (78–84), donucovacích pracovnách a vězeních (85–94), chorobincích (94–95), pracovišti pro hluchoněmé (s. 95). Publikace je doplněna závěrem v němčině (103), seznamem použitých pramenů (107), prameny a literaturou (107).

Srbská pravoslavná církev ve Slovinsku v meziválečném období

Ředitel Arhivu republike Slovenije Bojan Cvelfar vydal zajímavou publikaci k poměrně neznámému tématu. Kniha je rozdělena následovně: úvod (s. 9–13). Kapitola druhá pojednává o situaci východní církve v uvedeném období. Podkapitoly pojednávají o pravoslavné církvi a její organizaci (s. 14–19), dále o situaci srbské pravoslavné církve ve Slovinsku (s. 20–24), další subkapitola se týká rozdělené pravoslavné církve před sjednocením (s. 25–38). Následující kapitola pojednává o srbské pravoslavné církvi po sjednocení do roku 1941. Subkapitoly jsou začátek sjednocování (s. 40–43), dále pak vyhlášení sjednocené pravoslavné církve Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (s. 44–46), éra patriarchy Dimitrije Pavloviće (1921–1930), vláda patriarchy Varnava (Petara) Rosiće (1930–1937) a konečně další podkapitola pojednává o období patriarchy dr. Gavriela Dožiče (1938–1950).

Následuje kapitola o koexistenci různých náboženství v novém státě (s. 67–71) a podkapitoly ministerstvo odpovědné za věci víry (s. 72–76), Zákon a ústava o srbské pravoslavné církvi (s. 77–79) a konečně vojenští duchovní v období království SHS (s. 80–84).

Následuje kapitola o slovinské eparchii (s. 85) a subkapitoly: Pod jurisdikcí Gornje Karlovaške eparchie (s. 86–96), ustanovení záhřebské eparchie (97–101), konference duchovenstva a pobyty metropolitů ve Slovinsku (s. 102–112).

Další kapitola se týká přechodů na pravoslavnou víru ve Slovinsku (s. 113), následují subkapitoly: statistický přehled s několika příklady (s. 112–131), změna víry u dětí (s. 132–134), právo uzavírat sňatky (s. 135–148). Následuje kapitola Církevní společnosti a farnosti ve třech největších slovinských městech (s. 149–166).

Další kapitola se týká srbského pravoslavného společenství a farnosti Lublaň (s. 167), obsahuje tyto podkapitoly: Organizace a správa církevního společenství (s. 173–181), Oslavy svatého Savy (s. 182–188), farní duchovní (189–208), církevní zpěvy (s. 209–215), charita a bratrství pravoslavných Slovinců (s. 216–222), církevní obřady o svátcích a jiných mimořádných příležitostech (223–244), oslavy vojenských jednotek a jiné přísahy (245–253), výuka pravoslavné víry (s. 254–260), duchovní služba v nemocnicích, sanatoriích a věznicích (s. 261–265), pokusy o zavedení pravoslaví v některých jiných krajích (266–271), spolupráce v duchovních záležitostech s ruskými emigranty (s. 272–280).

Následuje kapitola: Srbské pravoslavné církevní společenství v Mariboru (s. 281). Podkapitoly jsou tyto: Organizace a správa církevního společenství (s. 284–287), oslavy svatého Savy (s. 288–290), farní duchovní (s. 291–296), život pravoslavné obce (s. 297–304), vojenské oslavy a přísahy (305–308), výuka pravoslaví (309–311), pokus o založení pravoslavné obce v Murské Sobotě (s. 312–314).

Další kapitola pojednává o srbském pravoslavném církevním společenství a farnosti v Celji (s. 315), obsahuje tyto subkapitoly: Organizace a správa církevní obce (s. 318–319), oslavy svatého Savy (s. 320–324), farní duchovní (s. 325–336), život pravoslavné obce (s. 337–356), oslavy vojenských jednotek, vojenské a jiné přísahy (s. 357–360), výuka pravoslaví (s. 361–362), duchovní péče v nemocnicích, sanatoriích a lázních (s. 363–364). Následující kapitola se týká výstavby církevních objektů na území dnešního Slovinska (s. 387), s podkapitolami: Chrám svatého Savy v Celji (s. 389–426), kostel svatého Cyrila a Metoděje v Lublani (427–478) a Lazarica v Mariboru (s. 479–508).

Publikace je doplněna závěrem (s. 509–519), resumé v angličtině (s. 519–528), soupisem pramenů a literatury (529–534) a jmenným rejstříkem (s. 535).

Podoba lublaňských hostinců na přelomu 19.–20. století

Po krátkém resumé ve slovinštině a němčině (s. 13–16) následuje vlastní úvod (7–24). Autorka zde uvádí, že se jedná o její magisterskou práci a že dějiny slovinských (lublaňských) pohostinství nejsou zdaleka vyčerpaným tématem.

První kapitola knihy pojednávání o tom co bylo veřejným a soukromým v 19. století (s. 25–46). Mezi veřejné prostory se řadily hostince a kostely, veřejné hostinské prostory měly jako výhodu multifunkčnost. Zájem o hostince nastal se

vzrůstem volného času. Zabývá se rovněž druhy a typy restaurací. Hostince se staly zároveň prostorem kulturního, ideologického politického a národostního diskurzu a diferenciaci.

Druhá kapitola (s. 47–60) se zabývá dostupností hostinců, otevírací dobou a návštěvníky lublaňských hostinců z hlediska sociálního statutu. Řeší otázku stálých stolních společností, spolků a skupinami zaměstnanců. Publikace se dále zabývá národnostní strukturou návštěvníku hostinců. Zpočátku převládali Němci. Později se otvíraly i slovinské restaurace.

Další kapitola (61–84) pojednává o tom, že lublaňské hostince tvořily především mužský svět. Ženy v hostincích nepodporovala ani katolická církev. Jinak ženy, které v hostincích pracovaly, se zabývaly širokým spektrem činností od servírky po prostitutku.

Následující kapitola (s. 85–114) se zabývá normami chování ve veřejném prostoru hostinců, bontónem a předpisy chování. Např. začátky slovinského protialkoholního hnutí.

Další kapitola (s. 115–158) řeší právní statut hostinců a vyjmenovává nejznámější hostince v Lublani.

Následující kapitola se zabývá velikostí hostinců a zmiňuje nejznámější hostinské a kavárenské rodiny např. Josef (Josip) Zalar první slovinský hoteliér a kavárník, dále zde uvádí rodiny německých hostinských.

Další kapitola (s. 159–194) se zabývá velikostí hostinců a velikostí rodin hostinských. Rovněž tak uvádí strukturu hostinců v jednotlivých částech Lublaně.

Kniha pokračuje kapitolou (195–240), ve které se zabývá vlastními budovami hostinců, jejich prostory a zázemím.

Autorka je rozlišuje na předměstské (selské, povoznické), dále pak městské hostince pro široké vrstvy, brlohy na nižší úrovni, nálevny kořalky a levného vína.

Zajímavá je i kapitola (241–351), ve které se autorka pokusila udělat seznam všech lublaňských hostinců, podle jednotlivých čtvrtí.

Kniha je doplněna závěrem (s. 351) a seznamem pramenů a literatury (359–368), seznamem fotografií (369–372) a abecedním seznamem hostinců nebo jejich vlastníků (s. 373–380).

Kazenski proces proti Črtomiru Nagodetu in soobtoženim. Epilog. Ljubljana 2017.

Soudní proces proti tomuto slovinskému liberálnímu politikovi jsem podrobně popsal v recenzi pro sborník *Paginae historiae* 24/1, 2016 na s. 461–462. V roce 2017 obě slovinské autorky vydaly k tomuto dílu ještě epilog. Publikace je rozdělena následovně: první kapitola s. 1–5 úvod. Druhá kapitola Soudní proces proti Črtomiru Nagodetu a spoluobžalovaným – po rozsudku (s. 16–37). Třetí kapitola se nazývá dlouhá cesta za nápravou křivd (s. 38–141). Kapitola čtvrtá se jmenuje

trestní právo a trestní soudnictví od roku 1947 do roku 1991. 5. kapitola je nazvána poslední kapitoly (s. 172–211). Kniha je doplněna přílohami (s. 212–227). Rovněž seznamem pramenů a literatury (s. 228–237), také soupisem reprodukovanych archiválií (238–241). Dále seznamem zkratk (s. 242–245), jmenným rejstříkem (s. 246–253) a konečně medailonkem o autorkách (s. 254).

Slovenci začenal sa novi časi...1918–1920

Jedná se o katalog výstavy. Autoři publikace jsou Podlipnik, E. E., Hodnik, M., Mušič, D., Šega, J.

V několika kapitolách se pojednává o vyhlášení nezávislosti SHS 29. října 1918(10–13). Rovněž se píše o tom, jaké územní ztráty utrpělo Slovinsko na účet Itálie (s. 14–17), o výbušné situaci v Korutanech (18–20), o triumfálním přijetí regenta Alexandra v Lublani (27–29), o tom že slovinský národ stojí na rozcestí (30–32). Slovinská vláda na svém prvním zasedání zavedla slovinštinu jako úřední jazyk, ostatní národnosti se musely přizpůsobit (33–35). Další kapitoly katalogu pojednávají o měnové odluce z rakouských korun na dináry (36–39) a otázce reformy zdravotnictví (40–43). Palčivá byla i otázka válečných invalidů (47–49). Z války zůstaly jen vzpomínky (50–52). Publikace je doplněna seznamem pramenů a literatury (s. 53) a závěrem ve slovinštině, němčině a angličtině.

Vodnik po arhivskem gradivu k I. svetovne vojne 1. del

Jedná se o první díl publikace popisující fondy vztahující se k První světové válce na území Slovinska. Od částí rakouských ministerstev vztahujících se k dnešnímu území Slovinska po archiválie z poslední vesnice. Práce má tedy velice široký záběr a podílí se na ní široké spektrum slovinských archivářů a historiků.